

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки

СИЛАБУС

навчальної дисципліни
«ПРОГНОЗУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ»

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ ТА ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГА
(включаючи електронну пошту, робочий час / місцезнаходження тощо).

Викладач	Кравченко Володимир Миколайович
Контактний тел.	+38(061)228-07-69, +38(061)764-67-50 (внутр. 274)
E-mail:	kravchenko.vn@gmail.com
Сторінка курсу на сайті підтримки навчальних програм КПУ	http://www.zhu.edu.ua/cpu_edu/course/view.php?id=1825
Консультації	<i>Очні консультації:</i> за графіком консультацій, а. 203, головний корпус КПУ <i>Консультації off-line:</i> шляхом повідомлення на сторінці навчальної дисципліни сайту підтримки навчальних програм КПУ http://www.zhu.edu.ua/cpu_edu/message/index.php

АНОТАЦІЯ

За ринкових умов економічних відносин прогнозування стає одним з вирішальних наукових чинників формування стратегії і тактики суспільного розвитку. Соціально-економічні прогнози необхідні для визначення можливих цілей розвитку суспільства, забезпечення досягнення їх, сприяють зростанню економічних ресурсів для здійснення найімовірніших та економічно ефективних варіантів середньо термінових і поточних програм, обґрунтування основних напрямків економічної політики, вможливають передбачення наслідків рішень і заходів, що їх вживають у кожен поточний момент.

Навчальна дисципліна «Прогнозування соціально-економічних процесів» є нормативною для студентів бакалаврської програми спеціальності 051 Економіка (освітня програма Економічна кібернетика). Згідно з навчальним планом денної форми навчання вивчення дисципліни заплановано на 7 семестр (4 курс).

Курс передбачає: формування теоретичних знань з програмного матеріалу та практичних навичок їх застосування; ознайомлення студентів з прикладними економічними задачами, які розв'язуються засобами вищої математики; застосування інформаційних технологій та прикладного програмного забезпечення під час розв'язання практичних завдань.

Освітній процес з дисципліни здійснюється за такими формами: навчальні заняття; самостійна робота; контрольні заходи. Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є: лекції, практичні заняття (з використанням комп'ютерної техніки), а також консультації.

Практичні заняття передбачають: виконання завдань на закріплення теоретичного матеріалу; розв'язання типових задач за зразком та перевірку засвоєння навчального матеріалу

під час аудиторних занять; активного застосування інформаційних технологій та прикладного програмного забезпечення для створення програм розрахунків прогнозів.

Самостійна робота проводиться під час аудиторних занять та в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача шляхом самостійного опрацювання лекційного матеріалу, виконання індивідуальних завдань практичних робіт, проходження тестування. Повний курс лекційного матеріалу, завдання практичних робіт та методичні рекомендації до їх виконання, тести розміщено на сторінках дисципліни сайту підтримки навчальних програм університету.

Консультації призначені для роз'яснення студентам теоретичних або практичних питань під час очних зустрічей з викладачем та шляхом повідомлення на сторінці навчальної дисципліни сайту підтримки навчальних програм.

Засвоєння навчального матеріалу перевіряється за допомогою поточного контролю, який здійснюється на практичних заняттях у формі усних відповідей та проходження тестів для самоперевірки, виконання практичних робіт з використання інформаційних технологій. Для визначення результатів поточного та підсумкового контролю використовується система накопичення балів, яка стимулює систематичну роботу студента протягом семестру.

Підсумковий (семестровий) контроль після завершення 7 семестру здійснюється у формі тестового екзамену.

ФОРМАТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Всього кредитів	Всього годин	Аудиторних годин	У тому числі			Сам. робота
			Лекц.	Лабор.	Семін. (практ.)	
4	120	48	32	-	16	72

ОЗНАКИ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний рік	Курс (рік навчання)	Семестр	Загальна/ професійна	Обов'язкова/ вибіркова
2021/2022	4	7	професійна	нормативна

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни: засвоєння знань про етапи, методи і моделі прогнозування соціально-економічних процесів.

Завдання навчальної дисципліни: вивчення теоретичних основ методології соціально-економічного прогнозування; набуття вмінь застосовувати кількісні методи й моделі аналізу та прогнозування соціально-економічних процесів.

Предмет: методи й моделі соціально-економічних прогнозів.

Вимоги до знань та вмінь

Після вивчення курсу студенти повинні

Знати:

- основні поняття – прогноз, прогнозування, передбачення, предмет, метод, методологія прогнозування;
- класифікацію прогнозів, їх характеристику;
- методи економічного прогнозування;
- методи простої екстраполяції тенденцій (на основі середнього темпу росту, на основі плинної середньої, на основі індексу сезонності);

- метод експоненціального згладжування;
- алгоритм процесу побудови економіко-статистичних моделей;
- види трендових моделей;
- сутність і види експертних методів; організацію та проведення експертного опитування;
- визначення кількісних параметрів і показників.

Вміти:

- застосовувати методи екстраполяції динамічних рядів для побудови прогнозів;
- знаходити прогнозні значення на основі середнього абсолютного приросту, середнього темпу росту; плинної середньої та індексу сезонності;
- розраховувати показники якості прогнозів;
- застосовувати метод найменших квадратів та метод експоненціального згладжування для аналітичного вирівнювання трендів одновимірних процесів та подальшого прогнозування;
- проводити експертне опитування; визначати кількісні параметри і показники методу експертних оцінок;
- виконувати розрахунки прогнозів за допомогою електронних таблиць Excel та прикладних комп'ютерних програм;
- застосовувати методи прогнозування для соціально-економічного прогнозування показників мікро- та макроекономіки.

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка, освітня програма: Економіка підприємства вивчення дисципліни «Прогнозування соціально-економічних процесів» сприяє формуванню **компетентностей та програмних результатів навчання** :

Загальні компетентності:

- ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові) компетенції

- СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.
- СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.
- СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.
- СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.
- СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.
- СК15. Здатність розробляти та обґрунтовувати заходи та проектні рішення з покращення результативності діяльності підприємства в умовах невизначеності та ризику.

Програмні результати навчання:

- РН8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.
- РН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
- РН19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-

економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів

РН22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.

РН23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

РН26. Вміння використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення

РН27. Уміння складати обґрунтовані прогнози розвитку соціально-економічних систем; приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування

ПЛАН КУРСУ

Назва змістових модулів та тем	Лекц.	Практ (сем.)	Завдання для самостійної роботи
Тема 1. Методологічні основи соціально-економічного прогнозування	4	-	1. Опрацювання матеріалу лекції 1 та навчальної літератури. 2. Виконання тесту 1
Тема 2. Методи експертних оцінок.	4	4	1. Опрацювання матеріалу лекції 2 та навчальної літератури. Підготовка до практичних занять, опрацювання 2. Виконання тесту 2. 3. Виконання практичної роботи №1
Тема 3. Методи екстраполяції тенденції динамічного ряду.	4	2	1. Опрацювання матеріалу лекцій 3-4 та навчальної літератури. 2. Виконання тесту 3. 3. Виконання практичної роботи №2 (частина1)
Тема 4. Адаптивні методи прогнозування. Прогнозування сезонних коливань.	4	2	1. Опрацювання матеріалу лекції 5 та навчальної літератури. 3. Виконання практичної роботи №2 (частина2)
Тема 5. Аналітичне вирівнювання трендів. Метод найменших квадратів - лінійна, квадратична функції.	4	2	1. Опрацювання матеріалу лекції 6 та навчальної літератури. 3. Виконання практичної роботи №3
Тема 5. Аналітичне вирівнювання трендів. Лінеаризація. Прикладні програми прогнозування.	4	2	1. Опрацювання матеріалу лекції 7 та навчальної літератури. 2. Виконання практичної роботи №4
Тема 6. Методи і моделі прогнозування одновимірних процесів.	4	2	1. Опрацювання матеріалу лекції 8-9 та навчальної літератури. 3. Виконання практичної роботи №5
Тема 7. Прогнозування багатовимірних процесів	4	2	1. Опрацювання матеріалу лекції 10 та навчальної літератури. 3. Виконання практичної роботи №6
Тема 8. Моделі соціально-економічного прогнозування	4	2	1. Опрацювання матеріалу лекції 11-12 та навчальної літератури. 2. Виконання підсумкової контрольної роботи
Разом:	32	16	

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

У процесі вивчення навчальної дисципліни «Прогнозування соціально-економічних процесів» використовуються наступні види контролю:

1. Поточний контроль – здійснюється протягом семестру шляхом опитування на семінарських (практичних) заняттях, проходження тестів (1-3), перевірки виконання лабораторних робіт (1-6), підсумкової контрольної роботи.

2. Підсумковий семестровий контроль – здійснюється у формі тестового екзамену відповідно до графіка освітнього процесу.

Для оцінювання студентів використовується система накопичування балів. Згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу в КПУ» підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS.

Бали нараховуються за виконання тестових завдань з перевірки засвоєння теоретичного матеріалу, лабораторних робіт (1-6), підсумкової контрольної роботи. Результати поточного контролю здобувачів вищої освіти є складовими елементами підсумкової оцінки з дисципліни.

Оцінка рівня роботи студента протягом семестру під час навчальних занять та самостійної роботи здійснюється у межах 80 балів. Вага екзамену у підсумковій оцінці складає 20 балів.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО (СЕМЕСТРОВОГО) ОЦІНЮВАННЯ

Контрольний захід	Бали
Виконання тесту 1	5
Виконання тесту 2.	5
Виконання лабораторної роботи №1	10
Виконання тесту 3.	5
Виконання лабораторної роботи №2 (частина1)	5
Виконання лабораторної роботи №2 (частина2)	5
Виконання лабораторної роботи №3	10
Виконання лабораторної роботи №4	5
Виконання лабораторної роботи №5	5
Виконання лабораторної роботи №6	10
Виконання підсумкової контрольної роботи	15
Екзаменаційне тестування	20
Разом	100

Для оцінювання відповідей та письмових робіт студентів у національній системі використовуються наступні критерії:

– рівню «відмінно» відповідає теоретично правильна і вичерпна відповідь на поставлене питання, у якій студент показав всебічне системне знання програмного матеріалу; засвоєння навчальної літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами, вивчення яких передбачене програмою дисципліни; виконання не менше 90% запропонованих завдань самостійних та контрольних робіт;

– рівню «добре» відповідає теоретично правильна, але не вичерпна відповідь на поставлене запитання, в цілому повне знання програмного матеріалу, успішне виконання запропонованого завдання і засвоєння матеріалу основної літератури; виконання не менше 75% запропонованих завдань самостійних, контрольних робіт, екзаменаційного білету;

– рівню «задовільно» відповідає у цілому правильна відповідь на поставлене питання, в якій студент показав достатній рівень знань з основного програмного матеріалу дисципліни, але не зміг переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні

понятійного апарату, показав недостатні знання рекомендованої літератури; виконання не менше 60% запропонованих завдань самостійних, контрольних робіт, екзаменаційного білету;

– рівню «незадовільно» відповідає неправильна або неповна відповідь на запитання, у якій студент продемонстрував значні прогалини у знаннях з основного програмного матеріалу; ухилився від аргументувань; показав незадовільні знання понятійного апарату і спеціальної літератури чи взагалі нічого не відповів; виконав менше 60% запропонованих завдань самостійних, контрольних робіт, екзаменаційного білету.

Шкала оцінювання: 100-бальна, національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)	не зараховано (з можливістю повторного складання)
0-34	F	незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Моделі і методи соціально-економічного прогнозування: Підручник / Геєць В.М., Клебанова Т.С., Черняк О.І., Іванов В.В., Дубровіна Н.А., Ставицький А.В. – Х.: ВД „ІНЖЕК”, 2005. – 396 с.
2. Грабовецький Б.Є. Економічне прогнозування і планування: Навчальний посібник.– Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 188 с.
3. Єріна А.М. Статистичне моделювання та прогнозування : Навч. посібник.– К.: КНЕУ, 2001.–170 с.
4. Присенко Г., Равікович Є. Прогнозування соціально-економічних процесів: Навчальний посібник. К.: КНЕУ. 2005. – 378 с.
5. Кравченко В.М. Прогнозування соціально-економічних процесів : Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт для здобувачів вищої освіти спеціальності 051 Економіка, освітня програма Економічна кібернетика. – Запоріжжя : КПУ, 2019.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. Макроекономічний аналіз та прогнозування - <https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=46442994-b673-481b-bdf4-8941551bc942&tag=EkonomichnaSituatsiiaTaMakroekonomichnePrognozuvannia>
2. Консенсус-прогноз - <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=767c9944-87c0-4e5a-81ea-848bc0a7f470&tag=Konsensus-prognoz>
3. Інститут аналізу та прогнозування НАН України - <http://ief.org.ua/#pagetitle>
4. Інститут аналізу та прогнозування - <http://www.iap.org.ua/>
5. Науковий журнал «Економіка та прогнозування» - <http://eip.org.ua/#pagetitle>